

SINTEZA
recomandărilor/avizelor parvenite de la experți la proiectul
„Programului privind tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră”

Nr.	Autorul recomandari, avizului	Conținutul recomandărilor, obiecțiilor	Opiniia și argumentele MTIC
1.	<p>Prof. Dr. Katrin Nyman-Metcalf, Catedra de Drept și Tehnologie, Universitatea de Tehnologie din Tallinn, expert în drept al comunicațiilor</p> <p>Elaborat la comanda Biroului Reprezentantului OSCE pentru Libertatea Media.</p>	<p>La program în general: Trebuie să urmeze o discuție deschisă pentru a oferi tuturor părților interesate posibilitatea reală de a efectua un schimb de opinii și de a discuta toate aspectele Programului.</p> <p>La program în general: Este necesar să fie accentuată importanța introducerii în timp util a modificărilor în legislație.</p> <p>La program în general: Programul, în general, este bine scris și este bazat pe cercetare și statistică. Totuși, problema sa principală este faptul că nu se explică clar ce avantaje ar avea diverși participanți la procesul de digitalizare de a suporta costurile considerabile ale tranziției. Acest lucru trebuie să fie bine gândit și reflectat clar în documentul final.</p> <p>La program în general: Acolo unde în Program se discută diverse opțiuni ale aranjamentelor practice, este necesar ca organele abilitate să facă această alegere repede și să ofere sugestii clare privind ce să se aleagă și de ce (în loc doar să se enumere eventualele opțiuni).</p> <p>La program în general: Este foarte important ca lucrurile să fie privite și din punctul de vedere al cetățeanului și să se concentreze asupra accesibilității reale a transmisiunilor digitale pentru public, inclusiv problema echipamentului de receptare a semnalului. Este necesar să fie luate în considerare aspectele sociale, în primul rând problema suportului financiar pentru achiziționarea decodoarelor. Trebuie să existe un plan clar și transparent privind modul în care va fi oferit acest suport, cui și în baza căror criterii. Este important ca cetățenii să nu fie debranșați de la emisie, însă, în același timp, suportul nu trebuie să devină o povară pentru stat.</p>	<p>Se acceptă Pe data de 05.07.2012 proiectul a fost expus pe site-ul MTIC pentru consultări publice. Toate părțile interesate au avut posibilitatea să se expună pe marginea acestuia.</p> <p>Se acceptă Proiectul, în planul de acțiuni pentru realizarea Programului, deja conținea acțiunea “Modificarea Codului audiovizualului” [pct. 1.1) în redacția finală a Planului de acțiuni].</p> <p>Nu se acceptă Proiectul conține capitolul VII. “Rezultatele scontate”, care explică clar ce avantaje ar avea diverși participanți la procesul de digitalizare de a suporta costurile considerabile ale tranziției.</p> <p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă Obiectivul principal al Programului a fost reformulat și în redacția finală a capitolului III este expus după cum urmează: „Diminuarea decalajului digital dintre zona rurală și cea urbană privind accesul la serviciile de programe de televiziune și alte servicii infocomuniale urmare a implementării televiziunii digitale terestre, precum și asigurarea continuității serviciilor de programe existente după sistarea emisiei tuturor stațiilor de televiziune terestră în format analog și trecerea din data de 17 iunie 2015 integral la emisie în format digital conform angajamentelor internaționale, asumate de Republica Moldova.”. Totodată redacția finală a capitolului IV din Program include obiectivul 4 „<i>Stabilirea modalităților de acces al publicului la serviciile de televiziune și multimedia digitale și crearea condițiilor pentru asigurarea populației cu dispozitive pentru recepționarea semnalului de televiziune digitală terestră</i>”, care prevede un șir de acțiuni pentru</p>

			protecția intereselor utilizatorilor în procesul de tranziție la televiziunea digitală terestră.
		La program în general: Ar putea fi necesar un suport financiar pentru difuzori pentru a se asigura că pluralismul și diversitatea nu vor avea de suferit în cazul în care difuzorii nu vor fi în stare să plătească pentru tranziție. Acest suport trebuie să fie proporțional și nediscriminatoriu. Programul nu abordează această problemă.	Se acceptă Capitolul IV al Programului a fost reformulat, și în redacția finală prevede la acțiunile de la obiectivul 2 eliberarea cu titlu gratuit, prin concurs, printr-o procedură de selectare comparativă, a licențelor de utilizare a canalelor TV pentru crearea multiplexelor cu acoperire regională/zonală.
		La program în general: Costurile digitalizării nu trebuie să fie suportate în mod nejustificat de către cetățeni. Cel puțin pentru perioada de tranziție este necesar de examinat posibilitatea de a aplica unele măsuri de control al prețurilor sau măsuri similare. Dacă nu vor exista stimulente sau modalități realiste pentru diverse părți de a acoperi cheltuielile suportate, există riscul ca acestea vor fi puse în seama utilizatorilor.	Se acceptă Art. 21 din Legea Comunicațiilor Electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007 prevede că tarifele trebuie să fie nediscriminatorii, rezonabile și stabilite în baza costurilor de furnizare, oferind tuturor locuitorilor țării posibilitatea de a beneficia de servicii de comunicații electronice. Autoritatea de reglementare (ANRCETI) asigură respectarea acestor prevederi de către furnizorii de rețele/servicii de comunicații electronice.
		La program în general: Procesul de licențiere trebuie să asigure disponibilitatea unui spectru divers de canale.	Se acceptă Proiectul Programului prevede punerea la dispoziția furnizorilor de multiplexe a tuturor resurselor spectrale disponibile din Planul digital pentru Republica Moldova.
		La program în general: Este necesară o bază legală și o supraveghere regulatorie pentru a preveni eventuale restricții competitive, obligarea entităților private de a încheia acorduri, precum și pentru a reglementa prețurile și condițiile de acces la utilajul de transmisie.	Se acceptă Capitolul IV din proiectul Programului conține prevederi privind acțiunile în vederea modificării cadrului legal în vigoare (acțiunile 1) și 2) la obiectivul 1 în redacția finală a Programului).
		La program în general: Trebuie să se ia în considerare problema așteptărilor legitime a difuzorilor existenți. Acest lucru ar putea să necesite o formulare mai atentă și discuții complexe cu difuzorii.	Se acceptă A se vedea argumentarea la prima obiecție a autorului.
		La program în general: Programul ar putea să specifice suplimentar importanța unui serviciu de radiodifuziune publică, independent din punct de vedere politic și financiar, cu programe de calitate înaltă și obiective. Moldova ar trebui să garanteze rolul fundamental al radiodifuziunii publice și să o facă accesibilă tuturor după finalizarea tranziției.	Nu se acceptă Programul are ca subiect problemele tehnice, financiare, legale și organizaționale, legate de implementarea televiziunii digitale terestre, și nu se referă la conținutul difuzat, care este în sfera de competențe a CCA.
2.	Eugeniu Rîbca, expert, Fundația Soros-Moldova	La Programul în general: Constatăm lipsa unor preocupări suficiente în vederea reflectării, în conformitate cu standardele și practicile europene, a unor domenii: pluralismul de opinii, protecția social-economică a populației.	Se acceptă Obiectivul principal al Programului a fost reformulat și în redacția finală a capitolului III este expus după cum urmează: „Diminuarea decalajului digital dintre zona rurală și cea urbană privind accesul la serviciile de programe de televiziune și alte servicii infocomunicele urmarea implementării televiziunii digitale terestre, precum și asigurarea continuității serviciilor de programe existente după sistarea emisieii tuturor stațiilor de televiziune terestră în format analog și trecerea din data de 17 iunie 2015 integral la

	<p>Eugeniu Rîbca, expert, Fundația Soros-Moldova</p>		<p>emisie în format digital conform angajamentelor internaționale, asumate de Republica Moldova.”. Totodată redacția finală a capitolului IV din Program include obiectivul 4 „<i>Stabilirea modalităților de acces al publicului la serviciile de televiziune și multimedia digitale și crearea condițiilor pentru asigurarea populației cu dispozitive pentru recepționarea semnalului de televiziune digitală terestră</i>”, care prevede un șir de acțiuni pentru protecția intereselor utilizatorilor în procesul de tranziție la televiziunea digitală terestră.</p> <p>De asemenea, redacția finală a capitolului IV din Program include obiectivul 3. „Crearea condițiilor pentru menținerea și extinderea diversității actuale a serviciilor de programe de producție autohtonă și neadmiterea lichidării urmării tranziției la televiziunea digitală a radiodifuzorilor deja lansați pe piața audiovizuală autohtonă, care pe parcursul mai multor ani au demonstrat performanțe și valoare sub diverse aspecte”.</p>
		<p>La capitolul 4, acțiunea 3.2 din proiectul Programului și acțiunea 1.1 din Planul de acțiuni în redacția finală pct. 10 din Program și respectiv, pct. 2.1) din Planului de acțiuni]:</p> <p><i>Programul conține o serie de prevederi, ce pot și consacrate normativ doar de către Parlamentul Republicii Moldova. Cu titlu de exemplu, menționăm acțiunea nr.1.1. din Anexa Planul de acțiuni privind realizarea Programului de tranziție de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră în perioada 2012-2015 la Program.</i></p> <p>Pe de o parte, autorul Programului, în compartimentul 1.3. Cadrul normativ, recunoaște necesitatea modificării legislației (a Codului Audiovizualului) în vederea acordării dreptului de creare și administrare a unui multiplex. Pe de altă parte, urmează a fi modificată și Legea Republicii Moldova nr.451-XV din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, art.4 al căreia impune intervenția Parlamentului Republicii Moldova în vederea licențierii activității de creare și administrare a multiplexelor. Totodată, în art.8 din această lege, este prevăzută expres:</p> <p>a) lista exhaustivă a genurilor de activitate supuse reglementării prin licențiere, este instituită expres (alin.(1) al art.8);</p> <p>b) interdicția supunerii reglementării prin licențiere (eliberării licenței) pentru genuri de activitate, care nu sunt incluse în lista din alin.(1) al art.8;</p> <p>c) obligația modificării listei din alin.(1) al art.8, în cazul în care se impune reglementarea prin licențiere pentru alte genuri de activitate.</p> <p>Într-o altă ordine de idei, acțiunea „Acordarea licenței de utilizare a frecvențelor/canalelor TV... Î.S. „Radiocomunicații” ... fără taxă de licență ...”, examinată în contextul acțiunii nr.3.5. din Anexa Planul de</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Conform prevederilor art. 7 al Legii comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007, MTIC este autoritatea care elaborează, promovează și realizează politica Guvernului în domeniul comunicațiilor electronice și determină strategia de dezvoltare a domeniului respective. În acest scop, organul central de specialitate elaborează proiecte de legi în domeniul vizat și acordă sprijin în ceea ce privește executarea acestor legi, stabilește lista de acte normative necesare în acest scop. Astfel, proiectul programului este unul din documentele de politici în domeniu, elaborate în temeiul Legii nr. 241-XVI din 15.11.2007 de către MTIC.</p> <p>Propunerea de aprobare a proiectului de către Parlament sub formă de strategie nu poate fi acceptată din considerente că termenul rămas pentru realizarea tranziției de la televiziunea analogică terestră la cea digital terestră este foarte mic – mai puțin de 3 ani, iar procesul de examinare și adoptare a proiectului de către Parlament va necesita timp. În situația creată acțiunile concrete în vederea tranziției cu succes la televiziunea digitală urmează să fie realizate cât mai curând posibil, în acest context fiind necesară aprobarea urgentă a documentului respectiv de politici, excluzând promovarea proiectului prin Parlament. Totodată Hotărîrea Guvernului nr. 33 din 11.01.2007 “cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici” nu prevede obligativitatea adoptării documentelor de politici sectoriale de către Parlament.</p> <p>Propunerea de a include în proiectul Programului prevederi care vor stipula necesitatea modificării <i>Legii comunicațiilor electronice</i></p>

	<p>acțiuni privind realizarea Programului de tranziție de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră în perioada 2012-2015 la Program, implică determinarea cuantumului taxei de licență (a se vedea Anexa nr.2 la prezenta analiza). În conformitate cu art.132 din Constituția Republicii Moldova, posibilitatea acordării licenței de emisie, cu titlu gratuit („fără taxă de licență”) sau contra cost, urmează a fi stabilită de către Parlamentul Republicii Moldova: „Impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective”.</p> <p>Propuneri:</p> <p>1) aprobarea Programului privind tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră de către Parlamentul Republicii Moldova;</p> <p>2) detalierea Programului în vederea precizării tuturor actelor legislative, a căror amendare urmează a fi efectuată: <i>Codul audiovizualului al Republicii Moldova, Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007, Legea Republicii Moldova privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.433-XVI din 28.12.2006 cu privire la aprobarea statutului, a structurii organizatorice și a efectivului-limită ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului.</i></p>	<p>nr.241-XVI din 15.11.2007, Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, Hotărârea Parlamentului nr.433-XVI din 28.12.2006 cu privire la aprobarea statutului, a structurii organizatorice și a efectivului-limită ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului nu se acceptă din următoarele considerente.</p> <p>1) Legea nr.241-XVI din 15.11.2007 este tehnologic neutră și în conformitate cu obiectivele trasate în Directivele UE, pe care le transpune în legislația națională, asigură o convergență a sectoarelor telecomunicațiilor, media și al tehnologiei informației, reprezentând un cadru unic de reglementare. Astfel, nu necesită modificare pentru a fi aplicată la reglementarea creării și furnizării multiplexelor de televiziune digitală terestră.</p> <p>2) Legea nr.451-XV din 30.07.2001 de asemenea nu necesită modificare, deoarece conține în art. 8 genul de activitate “utilizarea frecvențelor sau canalelor radio și/sau a resurselor de numerotare în scopul furnizării rețelelor și/sau serviciilor de comunicații electronice” și genul de activitate “activitatea de emisie pentru difuzarea serviciilor de programe pe cale radioelectrică terestră și/sau prin orice alte mijloace de telecomunicații decât cele radioelectrice terestre.”.</p> <p>3) Din considerente că va fi modificat și completat Codul Audiovizualului, Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.433-XVI din 28.12.2006 va fi modificată ulterior pentru aducerea în concordanță cu Codul în caz de necesitate, astfel, nu are sens să fie menționată în Program.</p>
	<p>3) determinarea termenilor de realizare a acțiunilor prevăzute în subdiviziunea 5. Etapele și termenele de implementare și în Anexa Planul de acțiuni privind realizarea Programului de tranziție de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră în perioada 2012-2015 la Program în raport cu momentul intrării în vigoare a modificărilor la actele legislative, a căror amendare se impune în vederea licențierii activității de creare și administrare a multiplexelor.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Termenii de realizare a acțiunilor, inclusiv și unele acțiuni au fost revizuite (a se vedea redacția finală a Planului de acțiuni).</p>
	<p>La pct. 3.1, 5 din Program și acțiunile 1.1, 1.6., 1.8, 4.3 din Planul de acțiuni (în redacția finală pct. 11 din Program și respectiv, pct. 2.1), 2.3), 2.5), 2.7) din Planului de acțiuni): În contextul instituirii și respectării cerințelor privind protecția concurenței loiale pe piața serviciilor de difuzare a serviciilor de programe televizuale prin intermediul multiplexelor, Programul prevede:</p> <p>1) acordarea licențelor: a) pentru multiplexul nr.1 (Î.S. „Radiocomunicații”) – până la sfârșitul anului 2012, b) pentru multiplexul nr.2 – până la sfârșitul anului 2013, c) pentru multiplexul nr.3 – până la</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Capitolul IV al proiectului Programului a fost reformulat, În redacția finală, prevede eliberarea de către ANRCETI, cu titlu gratuit, prin concurs, printr-o procedură de selectare comparativă, a licențelor de utilizare a canalelor TV pentru crearea multiplexelor digitale cu acoperire națională și regională. Referitor la eliberarea Î.S. „Radiocomunicații” prin încredințare directă a licenței pentru utilizarea frecvențelor/canalelor în scopul creării primului multiplex</p>

	<p>sfârșitul anului 2014. Este cazul, probabil, să reamintim că se intenționează aprobarea <i>Programului</i> prin hotărâre a Guvernului Republicii Moldova, licențele pentru crearea și administrarea multiplexelor urmând a fi acordate de <i>Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației</i> (ANRCETI). În opinia autorului, în eventuala aprobare a <i>Programului</i>, prevederile actului în discuție ar putea fi examinate în calitate de imixtiune a Guvernului Republicii Moldova în activitatea ANRCETI, declarată prin lege „<i>autoritate publică centrală ... independentă ... de Guvern</i>” – instituție cu un statut de autonomie relativă;</p> <p>2) acordarea licențelor: <i>a</i>) cu titlu gratuit – pentru crearea și administrarea multiplexului nr.1 (Î.S. „Radiocomunicații”), <i>b</i>) contra plată – pentru crearea și administrarea multiplexelor nr.2 și nr.3;</p> <p>3) acordarea licențelor: <i>a</i>) pentru multiplexul nr.1 (Î.S. „Radiocomunicații”) – prin încredințare directă, <i>b</i>) pentru multiplexele nr.2 și nr.3 – prin concurs.</p> <p>Art.126 alin.(2) lit.b) din Constituția Republicii Moldova obligă statul să asigure libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție. Potrivit art.3 din <i>Legea nr.451-XV din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător</i>, unul din principiile de bază ale acordării de licențe este asigurarea egalității în drepturi și a intereselor legitime ale tuturor întreprinzătorilor. Sunt relevante, sub acest aspect, și prevederile art.9 alin.(1) din <i>Legea Republicii Moldova nr. 1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței</i>.</p> <p>Prin instituirea unor condiții diferențiate privind acordarea licențelor pentru crearea și administrarea multiplexelor, <i>Programul</i> pune Î.S. „Radiocomunicații” într-o situație privilegiată în raport cu alți agenți economici (potențiali investitori în domeniul creării și administrării multiplexelor), deoarece contrar prevederilor <i>Legii Republicii Moldova cu privire la protecția concurenței</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilește o interdicție temporară, în raport cu alți agenți economici care urmează să presteze același tip de servicii (posibilitatea licențierii – sfârșitul anului 2013 și sfârșitul anului 2014) decât Î.S. „Radiocomunicații” (licențiere – sfârșitul anului 2012), asupra practicării acestui gen de activitate – art.9 alin.(1) lit.a); - acordă neîntemeiat facilități fiscale Î.S. „Radiocomunicații” (Î.S. „Radiocomunicații” – licențiere gratuită, alți agenți economici – licențiere contra plată) – art.9 alin.(1) lit.c); - stabilește alte condiții discriminatorii sau de privilegieri pentru 	<p>digital - a se vedea argumentarea, inclusă la obiectivul 2, capitolul IV a redacției finale a Programului. Totodată este necesar de ținut cont de faptul că rețelele de televiziune terestră sunt un mijloc strategic de înștiințare a populației în cazul situațiilor excepționale (de forță majoră). Astfel, statul urmează să dispună cel puțin de o asemenea rețea pentru a asigura înștiințarea garantată a populației. Cea mai sigură variantă este, când rețeaua respectivă este proprietatea statului.</p>
--	---	---

	<p>activitatea Î.S. „Radiocomunicații” (Î.S. „Radiocomunicații” – acordarea licenței prin încredințare directă, alți agenți economici – acordarea licențelor în bază de concurs) – art.9 alin.(1) lit.d).</p> <p>Constatăm posibilitatea încălcării art.9 alin.(1) lit.b) din <i>Legea Republicii Moldova cu privire la protecția concurenței</i> și în cazul dreptului radiodifuzorilor de a opta pentru alegerea, în condiții liberei concurențe din cadrul economiei de piață, pentru multiplexul în care urmează a fi difuzat serviciul de programe. Chiar dacă nu este instituită expres o prevedere, prin care ar fi impusă o practică contrarie consacării unui asemenea drept, anumite prevederi din <i>Program</i> ridică anumite semne de întrebare privind posibilitatea respectării acestui drept: „Acordarea licenței ... cu scopul de a crea primul multiplex ... și de a prelua și transmite în condiții [serviciile de programe ale] posturilor publice naționale de televiziune, precum și a furnizorilor privați de servicii de televiziune și multimedia existenți, cu acoperire și indice de audiență semnificativă”, „... crearea multiplexului 2 ... cu obligația să retransmită programele publice de televiziune terestră cu acoperire națională”.</p> <p>Propunem modificarea Programului în vederea:</p> <p>1) instituirii condițiilor nediscriminatorii privind licențierea activității de creare și administrare a multiplexelor – instituirea condițiilor unice de licențiere, eliminarea privilegiilor fiscale;</p>	
	<p>2) consacarea expresă a dreptului radiodifuzorilor de a opta pentru alegerea și schimbarea, în condiții liberei concurențe, a multiplexului în care urmează a fi difuzat serviciul de programe, în conformitate cu art.9 alin.(1) lit.b) din <i>Legea Republicii Moldova cu privire la protecția concurenței</i>.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Proiectul documentului de politici, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 33 din 11.01.2007 și ale art. 5 din <i>Legea nr. 317-XV din 18.07.2003</i> trebuie să fie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune, cu prevederile legislației comunitare, precum și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Odată ce acest principiu este respectat, nu este necesar de stipulat expres dreptul radiodifuzorilor de a opta pentru alegerea și schimbarea, în condiții liberei concurențe, a multiplexului în care urmează a fi difuzat serviciul de programe, la care se referă autorii obiecției, invocând prevederile art.9 alin.(1) lit.b) din <i>Legea Republicii Moldova cu privire la protecția concurenței</i>.</p>
	<p>La pct. 1.2, 3.1, 5 din Program și acțiunile 1.1, 1.6., 1.8, 4.3 din Planul de acțiuni în redacția finală pct. 11 din Program și respectiv, pct. 2.1), 2.3), 2.5), 2.7) din Planului de acțiuni]:</p> <p>În contextul licențierii activității de creare și administrare a multiplexelor, este prevăzut controlul statului asupra procesului de creare, în condiții transparente și nediscriminatorii, a tarifelor pentru serviciile</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Art. 44, alin. (1) din <i>Legea Comunicațiilor Electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007</i> prevede că ANRCETI impune furnizorilor cu putere semnificativă pe o piață relevantă obligații de asigurare a transparenței în legătură cu interconectarea rețelelor sau cu accesul la</p>

	<p>operatorilor de multiplexe. Programul prevede, de asemenea, ținerea de către agentul economic a contabilității separate pentru activitățile legate de crearea și administrarea multiplexului în raport cu alte genuri de activitate (deși nu pare atât de sigură consacrare acestui principiu și în cazul Î.S. „Radiocomunicații”).</p> <p>Propunem completarea <i>Programului</i> cu prevederi ce au ca obiect instituirea:</p> <p>1) statutului de informație oficială de interes public (ce nu poate fi secretizată) pentru informațiile cu caracter economic, ce influențează asupra tarifelor la serviciile operatorilor de multiplexe;</p>	<p>aceste rețele ori la infrastructura asociată. Aceste obligații includ aducerea la cunoștința publicului a anumitor informații: specificații tehnice, caracteristici ale rețelei, condiții de furnizare și utilizare, informații contabile și tarifele aplicate, cu excepția informațiilor cu caracter confidențial. Totodată conform prevederilor art. 1 din Legea cu privire la secretul comercial nr. 171-XIII din 06.07.1994, prin secret comercial se înțeleg informațiile ce nu constituie secret de stat, care țin de producție, tehnologie, administrare, de activitatea financiară și de altă activitate a agentului economic, a căror divulgare (transmitere, scurgere) poate să aducă atingere intereselor lui. Art. 5, alin. (1) din aceeași lege prevede că obiecte ale secretului comercial (know-how) sînt interesele economice și informațiile tănuite intenționat despre diferitele aspecte și domenii ale activității economice de producție, de administrare, tehnico-științifice, finanțare a agentului economic, a căror protecție este condiționată de interesele concurenței și posibila periclitare a securității economice a agentului economic.</p> <p>Prin urmare, acceptarea obiecției ar contravine prevederilor cadrului legal al Republicii Moldova. Temerile autorului obiecției referitor la aplicarea de către Î.S. „Radiocomunicații” a tarifelor discriminatorii și exagerate sunt lipsite de temei, deoarece Art. 21 din Legea Comunicațiilor Electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007 prevede că tarifele trebuie să fie nediscriminatorii, rezonabile și stabilite în baza costurilor de furnizare, oferind tuturor locuitorilor țării posibilitatea de a beneficia de servicii de comunicații electronice. Autoritatea de reglementare (ANRCETI) asigură respectarea acestor prevederi de către furnizorii de rețele/servicii de comunicații electronice. Reieșind din considerentele expuse, repetarea prevederilor cadrului legal în vigoare (care este obligatoriu pentru toate persoanele fizice și juridice) în proiectul Programului este inoportună și redundantă.</p>
	<p>2) excluderea prevederilor privind includerea, în multiplexul nr.1, a serviciilor de programe ale „furnizorilor privați de servicii de televiziune și multimedia existenți, cu acoperire și indice de audiență semnificativă”, deoarece această problemă nu ține de competența Parlamentului Republicii Moldova și/sau Guvernului Republicii Moldova.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Prevederile respective au fost excluse.</p>
	<p>La program în general și la acțiunile 1.1, 1.6, 2.1, 4.4 din Planul de acțiuni [pct. 2.1), 2.3), 1.1), 3.1), 3.3) în redacția finală a Planului de acțiuni] :</p> <p>Pe de o parte, apreciem, în mod deosebit, implicarea Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor în vederea evocării standardelor audiovizuale – domeniu, care nu reflectă domeniile de expertiză și</p>	<p>Se acceptă</p> <p>MTIC realizează procesul de avizare și promovare a proiectului în colaborare cu CCA și ANRCETI.</p>

		<p>preocupare constantă a autorului Programului. Pe de altă parte, considerăm regretabilă neimplicarea plenară a autorității de reglementare a audiovizualului – Consiliul Coordonator al Audiovizualului, pe parcursul ultimilor ani, în vederea evidențierii modului de soluționare a problemelor de reglementare a procesului de tranziție de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră.</p> <p>Propunem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) implicarea plenară a Consiliului Coordonator al Audiovizualului în procesul de expertizare a Programului; 2) eliminarea sau expunerea, în conformitate cu standardele europene în domeniu , a modului de determinare a radiodifuzorilor privați (existenți), a căror servicii de programe urmează a fi incluse în multiplexe. 	
		<p>La acțiunea 3.3 din Planul de acțiuni [4.3] în redacția finală/se propune:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) excluderea din Program a activității de creare a site-ului; 2) excluderea sumei de 512.000 lei de la acțiunea 3.3. și includerea acesteia la acțiunea 3.5., cheltuielile pentru acțiunea 3.3. urmând a fi identificate ulterior (granturi); 	<p>Nu se acceptă</p> <p>Campania de informare este o acțiune, care are o importanță majoră pentru organizarea buna desfășurarea a procesului de tranziție la TV digitală terestră. În acest sens, este necesar de asigurat mijloacele financiare necesare pentru desfășurarea campaniei.</p>
		<p>La acțiunea 3.5 din Planul de acțiuni [4.4] în redacția finală] se propune:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) înaintarea propunerii de a fi modificat art.47 din Codul audiovizualului al Republicii Moldova în vederea utilizării, temporare, a veniturilor din taxele anuale de acoperire a cheltuielilor de reglementare, plătite de radiodifuzori, în proporție de 1% din cifra de afaceri anuală în vederea finanțării procurării echipamentelor de recepționare a semnalului de televiziune digitală terestră pentru familiile social-vulnerabile; 4) înaintarea propunerii de a fi modificate, după caz, art.12 din Legea comunicațiilor electronice a Republicii Moldova în vederea utilizării parțiale a plăților de reglementare și monitorizare în vederea finanțării procurării echipamentelor de recepționare a semnalului de televiziune digitală terestră pentru familiile social-vulnerabile. 	<p>Nu se acceptă</p> <p>Asemenea modificări ale legislației ar afecta cât pe furnizorii rețelelor și serviciilor de comunicații electronice, atât și capacitatea de ași îndeplini atribuțiile CCA și ANRCETI. Totodată asemenea măsuri sunt total contrare spiritului Directivelor UE, la care este armonizată legislația națională din domeniu.</p>
		<p>La acțiunea 3.5 din Planul de acțiuni [4.4] în redacția finală]:</p> <p>Experiența tranziției de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră a Republicii Slovenia, cu care a făcut cunoștință subsemnatul în această vară impune serioase semne de întrebare referitor la ... posibilitatea apariției celui de-al doilea multiplex național în Republica Moldova. În eventualitatea unei asemenea finalități, ne întrebăm retoric care va fi sursa de finanțare a protecției social-economice a populației, care nu are resurse financiare suficiente pentru procurarea echipamentelor de recepționare a semnalului de televiziune digitală terestră?</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Textul acțiunii a fost redactat [acțiunea 4.4. din Planul de acțiuni în redacția finală] și prevede ca sursă de finanțare pentru dotarea familiilor social-vulnerabile mijloacele financiare obținute din taxele pentru eliberarea licențelor de utilizare a subbenzilor de frecvențe radio din banda 790-862 MHz (care sunt extrem de solicitate de furnizorii de rețele de acces la internet în bandă largă).</p>

3.	Ion Bunduchi, expert, Fundația Soros-Moldova	<p>La program în general: Corectitudinea stilistico-gramaticală a limbajului în care este scris proiectul de Program nu constituie obiect separat de cercetare al prezentei analize, totuși, asupra unor termeni vom insista, în special atunci, când este stringent necesară înțelegerea univocă a semnificației lor.</p>	<p>Se acceptă Textul programului a fost corectat din punct de vedere stilistico-gramatical și adus în concordanță cu stilul utilizat în documentele de politici. Toată terminologia utilizată a fost adusă în concordanța cu cea din legislația în vigoare.</p>
		<p>La Capitolul 1: Structura Capitolului 1, în opinia noastră, poate fi îmbunătățită, dacă ar conține următoarele compartimente: dispoziții generale ce ar cuprinde și un glosar de termeni (inclusiv sistem DVB-T, dividend digital etc, etc); cadrul normativ internațional ce vizează digitalizarea și angajamentele Republicii Moldova; situația domeniului audiovizualului la nivel național, inclusiv cadrul juridic; analiza SWOT a situației domeniului audiovizualului la nivel național. .</p>	<p>Se acceptă parțial Majoritatea termenelor utilizate în text (a se vedea argumentarea la obiecția precedentă) sunt preluate din legislația națională în vigoare. Ceilalți termeni sunt explicați în text la prima menționare. A fost modificată structura capitolului ținând cont de propunerile expertului, expuse în continuare.</p>
		<p>La pct. 1.1. din Program [pct. 1 în redacția finală]: Putem constata o discrepanță între titlatura - Situația curentă și deciziile la nivel internațional – și conținutul lui. Bunăoară, el începe cu o trimitere la decizia Conferinței Regionale de Radiocomunicații (Geneva) din anul 2006 (RRC-06) ratificată și de Republica Moldova, prin Legea nr. 69-XVI din 27 martie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 74-75, art.247). Deci, subcapitolul nu vizează, mai întâi, situația curentă, cum este indicat în titlu, ci deciziile la nivel internațional. Alineatele 3-5 se referă la avantajele televiziunii digitale terestre, lucru foarte indicat într-un atare document, dar acest aspect important ar fi fost mai potrivit și mai pe larg, în „Dispoziții generale”, unde s-ar cere și o dezvoltare accentuată a scopului proiectului de Program.</p> <p>În acest subcapitol „deciziile la nivel internațional” înseamnă doar cele de la Conferința din Geneva din 2006, or, „deciziile la nivel internațional”, ce vizează tranziția la televiziunea digitală terestră, sunt mult mai multe, inclusiv cele adoptate de organismele europene. Ele trebuie luate în calcul ca puncte de referință în procesul real de tranziție la televiziunea digitală.</p>	<p>Se acceptă Denumirea punctului a fost modificată conform propunerii autorului obiecției. Alineatele 3-5 au fost excluse. Textul a fost completat cu informație cu privire la deciziile Conferinței Mondiale a Radiocomunicațiilor, precum și cu deciziile la nivel european.</p>
		<p>La pct. 1.1. din Program [o parte a acestuia, structurată în pct. 2 în redacția finală]: „Situația curentă”, deși e-n capul titlaturii, începe a fi descrisă din alineatul al 6-lea. Analiza situației curente reale este un element extrem de important pentru corectitudinea pașilor ce urmează a fi întreprinși, mai ales, când acești pași implică acoperire financiară. În acest context, veridicitatea analizei situației curente ridică mai multe semne de întrebare. Ele pornesc de la calculele bazate pe date statistice din anii 2004 (recensământul), 2009 (raportul “Utilizarea tehnologiilor informaționale și ale comunicațiilor de către populația Republicii Moldova”) și 2011 (numărul abonaților serviciilor televiziunii multicanale). Este explicabilă dificultatea autorilor Programului, impuși să analizeze o stare reală de lucruri în situația unui mare deficit de date concrete la zi. În același timp, dacă analiza situației curente este eronată (în mod obiectiv), atunci restul</p>	<p>Se acceptă parțial Conținutul textului din pct. 1.1., la care se referă autorul, a fost structurat într-un punct aparte 2. „Situația curentă”. Urmare a obiecției în cauză și ținând cont de schimbarea permanentă a situației în domeniul comunicațiilor electronice, unele date utilizate au fost actualizate. Însă nu toate datele statistice, care au fost utilizate în program, pot fi obținute pentru perioada recentă (sfârșitul a. 2011 – anul 2012), de exemplu, numărul gospodăriilor pe țară, care altfel, decât prin recensământ, nu poate fi stabilit exact. Aceiași să referă la situația cu numărul gospodăriilor, care recepționează semnalele televiziunii digitale terestre. Astfel, în Program se operează cu datele aproximative, obținute în baza sondajului. Precizie mare în date nu poate fi din cauza că pentru anumite tipuri de date situația permanent</p>

	<p>calculelor nu poate fi exactă. Anume pentru exactitatea datelor, expresiile de genul „circa 95% din gospodăriile casnice dispun de aparate TV funcționale. Majoritatea covârșitoare a acestor aparate nu sunt capabile să recepționeze semnalul de televiziune terestră în format digital” sau „în blocurile unde în prezent sunt în utilizare sisteme de recepție colectivă (“antena colectivă”) este necesară modernizarea acestor sisteme pentru a asigura posibilitatea retransmisiei semnalului televiziunii digitale terestre de la antena de recepție colectivă către abonat”, sau „Majoritatea rețelelor existente de televiziune analogică terestră nu pot fi utilizate pentru difuzarea semnalului digital. Bunăoară doar 50% din emițătoarele existente, ce aparțin Î.S. “Radiocomunicații”, operatorului cu cea mai vastă infrastructura națională, pot funcționa în regim digital”, trebuiau să fie ocolite. Doar „de majoritatea covârșitoare”, de „blocuri cu antenă colectivă”, de „majoritatea rețelelor” – valori abstracte, vor depinde calculele concrete de resurse financiare necesare.</p> <p>Principala deficiență a subcapitolului – datele aproximative pe care le conține. Acest fapt pune la îndoială veridicitatea calculelor ulterioare și, în definitiv, poate conduce la informație distorsionată cu privire la costurile implementării televiziunii digitale terestre.</p> <p>Astfel, subcapitolul 1.1.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să fie redactat de o manieră, care să armonizeze titlatura și conținutul lui; - toate datele empirice utilizate pentru calcule să fie actualizate; - să conțină date exacte cu referire, cel puțin, la: <ul style="list-style-type: none"> a) numărul exact al televizoarelor care pot fi adaptate la recepționarea semnalului digital; b) numărul exact al decodoarelor necesare a fi comercializate/distribuite; c) numărul exact al familiilor sub pragul sărăciei și al celor cu venituri sub cota salariului mediu pe economie; d) starea exactă a infrastructurii existente. 	<p>să schimbe, și este dificil de stabilit datele precise. Aceasta se referă, de exemplu, la datele, prezentate ANRCETI de către furnizorii rețelelor de televiziune multicanală prin eter, cablu și satelit, și la datele privind numărul abonaților serviciului „antena colectivă”. În acest context, ținem să menționăm că la momentul actual, numărul total al abonaților TV multicanal, conform datelor ANRCETI publicate pe siteul acesteia la data de 07.09.2012 constituie 268,2 mii. Prin urmare, numărul gospodăriilor, care recepționează programele TV din eter este în scădere permanentă. În ceea ce se referă la numărul persoanelor considerate social vulnerabile, eligibile să fie dotate cu dispozitive de recepție, acesta urmează să fie stabilit conform prevederilor acțiunii 3.4 din Plan.</p> <p>În baza obiecțiilor prezentate, au fost actualizate datele privind numărul abonaților serviciilor de televiziune multicanală, numărul abonaților serviciului „antena colectivă” și numărul titularilor licențelor de emisie a televiziunii terestre în format analog. Ținând cont de tendințele demografice în Republica Moldova, pînă în prezent numărul total de gospodării, existente în țară, a putut doar să scadă.</p> <p>În concluzie, considerăm datele expuse în program drept suficient de precise.</p>
	<p>La pct. 1.2. din Program [pct. 3 în redacția finală]: Alineatele 2 și 3 repetă, în fond, informația conținută în primul subcapitol și, deci, pot fi omise.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>La pct. 1.2. din Program [pct. 3 în redacția finală]: Constatăm, totuși, o discrepanță între titlatura subcapitolului și conținutul lui, or, bună parte din acest compartiment se referă, de fapt, la funcționarea propriu-zisă a unui multiplex și la gestionarea lui.</p> <p>Când vine vorba de gestionarea unui multiplex, rămâne de elucidat, cel puțin, două chestiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) poate un partener (entitate) să-și asume doar construcția multiplexului? Adică, constructorul multiplexului și operatorul 	<p>Se acceptă</p> <p>Punctul a fost redactat în vederea excluderii discrepanței între titlatura subcapitolului și conținutul (a se vedea pct. 3 în redacția finală a Programului).</p>

	<p>(furnizorul de rețea) să fie entități separate? Și dacă da, câte multiplexuri poate construi?</p> <p>b) un furnizor de rețea (multiplex), indiferent dacă este sau nu furnizor de conținut, câte rețele (multiplexe) poate avea în gestiune?</p> <p>Răspunsul la aceste întrebări trebuie să se conțină în respectivul subcapitol și să fie de natură să evite concentrarea proprietății, situațiile dominante și monopolismul. Acest lucru are importanță crucială pentru pluralism și diversitate în mass-media.</p>	
	<p>La pct. 1.4. din Program [pct. 5 în redacția finală]: Dat fiind că ține de aspecte tehnice, este logic ca acest subcapitol să urmeze imediat după cel precedent. În opinia noastră, conținutul acestui compartiment poate fi comprimat în secțiunea „Glosar”, sau, cel puțin, noțiunea „dividend digital”. Atragem atenția asupra formulărilor de genul „în cazul în care TVD-T2...” „banda 800 MHz ar putea fi...” „planul digital s-ar putea reduce...”, care nu sunt cele mai indicate într-un document care trebuie să constituie Program de acțiune. Mai bine decât autorii documentului nimeni nu poate spune care formulă este cea mai bună. Prin urmare, subcapitolul ar putea fi redactat astfel, încât să conțină varianta aleasă cu argumentări de rigoare. Acest lucru este ușor de făcut, dat fiind că avantajele unei variante ori alta se conțin în el.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Punctul a devenit pct. 5 „Resursele de spectru disponibile până la STAC pentru utilizare în scopul furnizării rețelelor de televiziune digitală terestră”. Textul, care se referea la deciziile internaționale privind „dividendul digital”, au fost redactate și transferate în pct. 1. Referitor la explicarea termenelor a se vedea argumentarea la cea de a doua obiecție a autorului.</p>
	<p>La pct. 1.5. din Program [pct. 6 în redacția finală]: Posibil, este necesară precizarea: analiza SWOT a situației curente.</p> <p>Merită menționată exactitatea cu care sunt formulate în acest compartiment punctele forte și punctele vulnerabile, oportunitățile și riscurile. În același timp, considerăm că analiza poate fi aprofundată.</p> <p>Punctele forte se referă cu precădere la aspectul tehnic al problemei și, pot fi completate, de exemplu, cu:</p> <p>a) existența pe piața mediatică a unor servicii de programe radio și tv (serviciu public, servicii generaliste, servicii specializate, servicii cu conținut național și regional), accesul la care poate asigura în bună parte o informare adecvată a populației. Acesta doar e scopul central și chintesența digitalizării;</p> <p>b) existența pe piață a unor servicii suplimentare decât cele de radio și tv, care pot fi oferite populației etc.</p> <p>Punctele vulnerabile, de asemenea pot fi completate, bunăoară, cu:</p> <p>a) capacitatea redusă a statului de a subvenționa procesul digitalizării;</p> <p>b) voință politică insuficientă pentru a impulsiona procesul digitalizării;</p> <p>c) capacitate redusă a radiodifuzorilor publici de a digitaliza emisia;</p> <p>d) capacitate redusă și/sau inegală a radiodifuzorilor privați de a se implica adecvat în procesul de digitalizare;</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Compartimentul „Punctele slabe” din tabelul SWOT a fost completat cu o nouă lit. „f) capacitatea redusă a radiodifuzorilor de a digitaliza emisia” și „g) informarea insuficientă atât a autorităților, cât și a populației asupra oportunității tranziției la televiziunea digitală”.</p> <p>Compartimentul „Riscuri/Pericole” a fost completat cu 2 litere noi: „e) tergiversarea adoptării cadrului normativ pentru implementarea televiziunii digitale terestre;” și „f) inacceptarea televiziunii digitale terestre de către o parte din populație”.</p> <p>Celelalte propuneri ale autorului deja se conțin în SWOT (propunerile la „Puncte vulnerabile”, lit. a), la „Lista oportunităților” lit. a), c)), nu țin direct de subiectul Programului (propunerile la „Puncte forte”, „Puncte vulnerabile” lit. g), h), la „Lista oportunităților” lit. b), d), la „Lista riscurilor” lit. a), b)), reprezintă acțiuni pentru realizarea scopului Programului (propunerile la „Lista oportunităților” lit. e)-h)), sau sunt inacceptabile din considerente că nu corespund realității (propunerile la „Puncte vulnerabile”, lit. b), c), e), f), la „Lista riscurilor” lit. f), g).</p>

- e) insuficiență de date empirice pentru detalierea Programului de digitalizare;
- f) informarea insuficientă atât a autorităților, cât și a populației asupra oportunității tranziției la televiziunea digitală;
- g) posibil, distribuirea neuniformă a frecvențelor tv pe parcursul anilor;
- h) existența monopolului în domeniul radiocomunicațiilor etc.

Lista oportunităților poate și trebuie completată, de exemplu:

- a) adoptarea unui cadru juridic nou, precum recomandă experții europeni, sau, în lipsa voinței politice, ajustarea legislației existente la necesitățile digitalizării, inclusiv pentru a preveni concentrarea proprietății, situațiile dominante și monopolismul;
- b) demonopolizarea domeniului;
- c) elaborarea/completarea cadrului normativ la nivel de ANRCETI și CCA în scopul licențierii separate a furnizorilor de conținut și a celor de multiplex;
- d) elaborarea, la nivel de CCA, a rigorilor pentru conținutul difuzat prin intermediul multiplexurilor; a pachetelor de servicii de programe ce urmează a fi incluse în fiecare multiplex; a listei serviciilor de programe ce urmează a fi difuzate obligatoriu;
- e) moratoriu asupra distribuirii frecvențelor;
- f) crearea de condiții în care, odată cu tranziția la televiziune digitală terestră, să nu dispară emisiile radiodifuzorilor actuali (aceasta ar prejudicia diversitatea și pluralismul);
- g) măsuri de stimulare a dezvoltării pieței de utilaje și echipamente necesare digitalizării;
- h) campanii masive de informare a societății despre oportunitatea și necesitatea tranziției la televiziunea digitală terestră etc.

Lista riscurilor poate fi completată, de exemplu:

- a) menținerea monopolului/situației dominante sau apariția altor monopoluri/concentrări de proprietate;
- b) prețuri/costuri distorsionate în situația deficitului de date exacte pentru analiza stării reale de lucru în domeniu;
- c) acces limitat al radiodifuzorilor locali/regionali la procesul de digitalizare în virtutea capacităților economice/pecuniare reduse;
- d) tergiversarea adoptării cadrului juridic necesar;
- e) inacceptarea televiziunii digitale terestre de către parte din populație;
- f) reticența unor radiodifuzori față de televiziunea digitală terestră;
- g) piața subdezvoltată a utilajelor și echipamentelor necesare digitalizării etc, etc.

	<p>La CAPITOLUL 2: De fapt, problemele au fost identificate anterior, de aceea, mai exact titlul capitolului ar fi „Căi de soluționare a problemelor identificate”.</p> <p>Considerăm soluțiile formulate suficient de exact, deși, probabil, prima în șirul lor, ar trebui să fie, totuși, adoptarea/ajustarea cadrului juridic. În rest, soluțiile propuse cadrează cu standardele europene.</p> <p>Cu siguranță, șirul soluțiilor trebuie completat, de exemplu, cu:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) o campanie masivă/agresivă de informare a populației; b) cursuri de instruire, posibil, și în cadrul facultăților de profil; c) probabil, ar fi binevenită formularea unei soluții pentru furnizorii de servicii (operatorii de cablu) în noile realități digitale etc. 	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Capitolul a fost reformulat astfel, încât conținutul să corespundă denumirii lui actuale, care este conformă cu prevederile pct. 11 din Hotărârea Guvernului nr. 33 din 11.01.2007 “Cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici”. Problema imposibilității aplicării cadrului normativ în vigoare la implementarea televiziunii digitale terestre a fost plasat pe prim plan. Acțiunile propuse de autor, deja se regăsesc în (a se vedea acțiunea 4.3) din Planul de acțiuni în redacția finală). Acțiunile pentru furnizorii rețelelor TV cablu nu țin de subiectul prezentului Program.</p>
	<p>La CAPITOLUL 3: Judecând după conținutul capitolului, el trebuie să aibă titlul: Avantajele digitalizării și obiectivele specifice ale Programului. Deși, mai logic ar fi ca despre avantajele beneficiarilor de televiziune digitală terestră să fie spus în debutul documentului, bunăoară, după „Scopul Programului”. În asemenea caz, prezentul capitol ar putea începe exact cu obiectivele specifice (alineatul al 4-lea). Dacă, totuși, nu sunt acceptate sugestiile, Capitolul poate începe cu alineatul al doilea, dat fiind că primul este formulat incorect. Doar nu obiectivele propriu-zise „<i>trebuie să satisfacă toate părțile interesate...</i>”, ci obiectivele atinse, or, acest lucru este precizat în continuare.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Textul din primele 3 alineate a fost exclus. Capitolul a fost reformulat astfel, încât conținutul să corespundă denumirii lui actuale, care este conformă cu prevederile pct. 11 din Hotărârea Guvernului nr. 33 din 11.01.2007 “Cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici”.</p>
	<p>La CAPITOLUL 3, Obiectivul 5: probabil, trebuie completat cu „<i>Implementarea unor măsuri legislative și tehnice...</i>”.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Urmare a reformulării textului Capitolului III, Obiectivul 5 a devenit acțiunea 6) la obiectivul 4 din Capitolul IV.</p>
	<p>La CAPITOLUL 3 (continuare): Șirul de obiective specifice poate fi completat, de exemplu, cu:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) încurajarea utilizării în comun a infrastructurii existente; b) elaborarea procedurii de acces la multiplex; c) armonizarea relațiilor dintre operatorii de cablu și abonați (exemplul OFCOM); d) stimularea concurenței pentru construirea multiplexelor; e) încurajarea separării verigilor: constructor de multiplex, furnizor de multiplex, furnizor de content; <p>liberalizarea pieței serviciilor de teleradiocomunicații etc.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Obiectivele propuse de autor, de fapt, reprezintă acțiuni pentru realizarea obiectivelor specifice ai Programului (Obiectivul 1 în redacția finală).</p>
	<p>La CAPITOLUL 3, textul după obiectivul 8: Pentru mai multă explicitate, capitolul ar trebui să se limiteze doar la formularea șirului de obiective specifice, care poate fi completat. Ceea ce urmează după obiectivul 8 – fie sunt enunțuri declarative („<i>Republica Moldova va depune eforturi pentru a profita din plin de trecerea la noua tehnologie...</i>”), fie repetă idei expuse anterior, fie sunt propuse soluții</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Textul a fost exclus.</p>

		<p>pentru atingerea unor obiective specifice. Considerăm neîndreptățită atare abordare, de rând ce următorul capitol este dedicat în speță acțiunilor ce ar asigura realizarea obiectivelor specifice.</p>	
		<p>La CAPITOLUL 4: Dat fiind că acest capitol reea (în partea stângă) conținutul capitolului precedent, poate, este cazul să fie unite. Cel puțin, ar fi o economie de volum al documentului, fără a pierde esența. Oricum, Tabelul 5 trebuie să conțină: „obiectivul specific” – „acțiuni” (în loc de „măsurii”).</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Capitolul a fost reformulat în formă de text astfel, încât conținutul să corespundă denumirii lui actuale, care este conformă cu prevederile pct. 11 din Hotărârea Guvernului nr. 33 din 11.01.2007 “Cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici”.</p>
		<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.1 (? -4.1.), „Măsurii”, p. 2): stipularea de a prelua și de a difuza prin intermediul multiplexului I „a posturilor publice naționale de televiziune, precum și a furnizorilor privați de servicii de televiziune și multimedia existenți, cu acoperire și indice de audiență semnificativă”, în fond, contravine recomandărilor europene. Multiplexul trebuie să asigure diversitate și pluralism. Adică, dacă sunt de exemplu, 7 furnizori de content, „cu acoperire și indice de audiență semnificativă”, dar toți au servicii de programe generaliste, ar fi incorect să fie acceptați toți, dar fiind că vor lipsi serviciile de programe specializate (educaționale, de cultură, muzicale, sportive, content local/regional etc), care și asigură diversitate și pluralism și, în definitiv, acces la o informație amplă, pluralistă și diversificată;</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Prevederile respective au fost excluse după reformularea capitolului.</p>
		<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.1 (? -4.1.), „Măsurii” p. 3): licența pentru multiplexul 2 urmează a fi acordată „prin intermediul a unei proceduri de licitație organizate de către ANRCETI, cu obligația să retransmită programele publice de televiziune terestră cu acoperire națională”. Până în acest loc nu s-a amintit nimic despre vre-o procedură de licitație. Întrebarea este: e vorba de licitație sau de concurs?! Dacă este licitație, apare necesitatea de a elucida condițiile ei.</p> <p>La moment, considerăm oportun să fie limpezite următoarele aspecte, pentru că este important cine distribuie loc în multiplex și, mai ales, cum distribuie. Practica existență indică apariția a două modele juridice.</p> <p>Primul model (Finlanda, Germania, Suedia) – pachetul de canale este decis de autoritatea de reglementare sau de guvern, prin intermediul procedurilor publice, similare celor de acordare a licențelor analogice.</p> <p>Modelul al doilea (Italia, Marea Britanie, Norvegia) – pachetul de canale este decis de operatorul de multiplex ori de rețea, dar cu condiția de a urmări scopul interesului public, adică de a asigura pluralism și diversitate.</p> <p>Mai există o practică de selectare comparativă prin procedură de</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Art. 1, lit. a) din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006 instituie bazele juridice și de reglementare a proceselor de concepere, transmisie și/sau retransmisie prin intermediul mijloacelor de televiziune și radiodifuziune a serviciilor de programe ale radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova. Conform prevederilor art. 2, lit. g) din Codul audiovizualului, Consiliul Coordonator al Audiovizualului prin act oficial (licența de emisie) acordă unui radiodifuzor aflat sub jurisdicția Republicii Moldova dreptul de a difuza, într-o zonă determinată, un anumit serviciu de programe.</p> <p>Proiectul Programului prevede modificarea și completarea Codului Audiovizualului, astfel încât acesta să fie aplicabil pentru reglementarea televiziunii digitale terestre. Respectiv, licențele de emisie pentru utilizarea capacității multiplexului de televiziune digitală terestră vor fi eliberate de către CCA. Prevederile respective au fost incluse în redacția reformulată a capitolului.</p>

concurs. Solicitanții prezintă oferte, cu un plan detaliat, în conformitate cu criteriile stabilite pentru concurs. Și, în sfârșit, există practica licitației, când o licență pentru multiplex este acordată entității care plătește cea mai mare sumă (Rusia – 1 mlrd rub.).

Ceea ce este comun în toate procedurile – licențele sunt oferite cu anumite condiții.

Exemple:

În februarie 2006 organul de reglementare din Austria a acordat companiei private ORS licență de operare a unui multiplex până în 2016 cu următoarele condiții: să lărgască etapizat acoperirea cu semnal digital; să asigure difuzarea radiodifuzorilor publici naționali și, pe anumită perioadă, a celor publici regionali; să ofere dreptul unui radiodifuzor național privat să-și difuzeze propriul serviciu digital de programe; să stabilească tarife rezonabile pentru transmiterea semnalului și pentru servicii auxiliare; să stabilească aceleași tarife pentru toți radiodifuzorii care își difuzează serviciile de program prin intermediul multiplexului operat de ORS. Anterior, organul de reglementare din Austria, a elaborat criterii de selectare a operatorilor de multiplex. Astfel urma să câștige concursul solicitantul care se angaja: a) să asigure o acoperire maximală cu semnal digital în termeni restrânși de timp; să asigure o calitate ireproșabilă a semnalului; să asigure emisia radiodifuzorilor existenți; să asigure simplitate în utilizarea serviciilor; să propună cea mai bună strategie de dezvoltare a sistemului de distribuire a set-top-box-urilor potrivite; să garanteze telespectatorilor un asemenea pachet de servicii de programe, care să le asigure o diversitate maximală de opinii.

În Marea Britanie 5 operatori de multiplexe au fost licențați de către OFCOM. Licența pentru al 6-lea multiplex aparține BBC, conform cartei regale. În conținutul licenței, OFCOM a inclus condiția ca în momentul stopării semnalului analogic, stațiile tv trebuie să aibă aceeași acoperire cu semnal digital ca și mai înainte. Pentru operatorii a două multiplexe OFCOM a stabilit difuzarea televiziunii publice și pragul minim de acoperire cu semnal digital – 98,5 % din populația țării. Pentru aceasta, cei doi operatori trebuie să difuzeze din 1154 de puncte, existente în situația emisiei analogice și, suplimentar, prin 9 emițătoare noi. Pentru 3 operatori ai multiplexelor de televiziuni comerciale pragul minim în conținutul licențelor este stabilit la o acoperire de 90 %. Anual operatorii prezintă OFCOM dări de seamă, în care indică modul în care îndeplinesc condițiile licenței.

În Rusia pachetul de canale în primul multiplex a fost stabilit prin decret prezidențial (iunie 2009); în Belarus și Kazahstan – prin hotărâre de Guvern; în Ucraina – de organul de reglementare prin proceduri publice.

EPRA, în urma unui studiu a ajuns la concluzia: în procesul

	<p>tranziției la televiziunea digitală terestră, autorității naționale de reglementare îi revine un rol decisiv. Pe segmentul creației legislative trebuie să contribuie ca parlamentul să adopte legislația necesară digitalizării și gestionării procesului de stopare a emisiei analogice. Pe segmentul aplicării legislației activitățile esențiale țin de: perfecționarea și implementarea procedurii de licențiere; distribuirea frecvențelor și formarea pachetelor de canale pentru multiplexe.</p> <p>În toate situațiile, recomandările europene pun accentul pe independența autorității de reglementare, pe transparența procedurii de licențiere și pe motivația detaliată în cazul respingerii unui solicitant.</p>	
	<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.1 (? -4.1.), „Măsuri” p. 4): „măsura” prevede deja „licitație competitivă”. Lipsa unei terminologii unificate face dificilă înțelegerea documentului În plus, nu ar fi de prisos, dacă s-ar preciza: licența este pentru construcția multiplexului, pentru furnizarea de multiplex sau pentru furnizarea de conținut? Sau pot fi 2-3 licențe?</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Pe parcursul întregului text terminologia a fost unificată și adusă în concordanță cu prevederile legislației în vigoare.</p>
	<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.1 (? -4.1.), „Măsuri” p. 5): de fapt, ar trebui să fie prima în rândul acțiunilor. Sugestii de principiu, acceptarea cărora ar ajusta acțiunile la bunele practici:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Grupul de lucru să nu fie în cadrul MTIC, ci pe lângă Guvern, în frunte cu un vice prim-ministru și în componență mai largă - Ministerul protecției sociale, ONG-uri, Asociații, Agenția pentru Protecția Concurenței, Centrul pentru Drepturile Omului etc – cu împuterniciri care să-i ofere spațiu suficient de manevră. Doar Grupul trebuie să acționeze rapid, operativ și să fie foarte eficient; b) între activități: elaborează, iar Guvernul aprobă un Regulament ad-hoc, în care să fie specificate: cine-l conduce, cum ia decizii, ce prerogative are; întocmește un Plan calendaristic de lucru detaliat, care să arate cum sunt atinse obiectivele – până în 2013, 2014, 2015 – cu sarcini pentru toți actorii implicați (ce și când face MTIC, CCA, Min. protecției sociale, Agenția antimonopol etc, etc.); periodic, de exemplu, o dată la 3/6 luni ține conferințe de presă și dă publicității rezultatele etc; c) monitorizarea tranziției să fie făcută nu de MTIC, ci de un organism dezinteresat. 	<p>Se acceptă</p> <p>Prevederile privind grupul de lucru și componența acestuia au fost incluse nemijlocit în proiectul Hotărârii de Guvern, pct. 2-4 în redacția finală.</p>
	<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.2, „Măsuri” p. 1): posibil, este necesar a fi completate cu următoarele acțiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) CCA va elabora procedura de formare a pachetelor de servicii de programe pentru multiplexe, care ar asigura diversitate și pluralism...; - furnizorii de servicii (operatorii de cablu) vor prelua canalele 	<p>Nu se acceptă</p> <p>Problema principală a Codului Audiovizualului în vigoare este că acesta nu reglementează cazul rețelelor de televiziune digitală terestră (un canal TV – mai multe servicii de programe difuzate), ci doar cazul televiziunii analogice (un canal TV - 1 serviciu de programe difuzat). După modificarea Codului Audiovizualului,</p>

		<p>digitale și le vor oferi beneficiarilor cu aceeași plată de abonament;</p> <ul style="list-style-type: none"> - posibil, sunt necesare acțiuni pentru radiodifuzorii publici și privați; - posibil, trebuie ceva de prevăzut pentru canalul „MIR” etc. 	<p>prevăzută în proiectul Programului, aceasta va fi soluționată. În rest, procedurile de selectare prin concurs, existente în prezent, pot fi aplicate și în viitor, mărindu-se doar numărul câștigătorilor. În ceea ce privește acțiunile pentru radiodifuzorii publici și privați (inclusiv compania „MIR”), autorul nu menționează, ce acțiuni concrete ar trebui prevăzute.</p>
		<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.2 (în general): posibil, e necesară o completare, care să prevadă amendarea și a altor legi, fapt ce ar permite subvenționarea celor care procură televizoare cu set-top-box încorporat; proceduri de comercializare a echipamentelor digitale, inclusiv a televizoarelor.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Dotarea cu STB este o măsură de protecție socială. Astfel, aceasta se limitează strict la realizarea cu resurse financiare minime a posibilității persoanelor de a beneficia de dispozitivul de recepție a semnalelor televiziunii digitale terestre în vederea vizionării cu televizoarele analog existente. Posibilitatea de utilizare de către aceste persoane a subvenției respective pentru procurarea televizoarelor noi cu modul de recepție a televiziunii digitale încorporat este contrară sensului măsurii, fiindcă dacă persoana dispune deja de mijloace de a procura un televizor nou, aceasta ar putea utiliza mijloacele respective pentru procurarea unui STB la televizorul analog utilizat, fără de a primi dotații.</p>
		<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.4, „Măsuri” p. 1): de ce, „<i>cel puțin</i>” 1 multiplex pentru Î.S. „Radiocomunicații”?</p>	<p>Se acceptă</p> <p>După reformularea capitolului IV prevederea respectivă a fost exclusă.</p>
		<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.4, „Măsuri” p. 2): de eliminat „<i>acoperire și indici de audiențe semnificative</i>” în calitate de criterii;</p>	<p>Se acceptă</p>
		<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.4, „Măsuri” p. 3): de precizat „<i>preluarea treptată a programelor TV locale/ regionale de catre operatorii de multiplex</i>” local/regional, dar, poate, și național...</p>	<p>Se acceptă</p> <p>În noua redacție a capitolului IV acțiunile au fost precizate.</p>
		<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.7: nu este concretizat modul în care va fi stabilită cererea de piață a TI.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>În noua redacție a capitolului IV acțiunea a fost exclusă.</p>
		<p>La CAPITOLUL 4, Obiectivul 3.8: o chestiune de redactare: „<i>Repartizarea frecvențelor în urma examinării...</i>”</p>	<p>Se acceptă</p> <p>În noua redacție a capitolului IV acțiunea a fost exclusă.</p>
		<p>La CAPITOLUL 5: Titlul poate fi „<i>Etapale de tranziție la televiziunea digitală terestră</i>”. Este adevărat tranziția la televiziunea digitală este un proces continuu. După apariția propriu-zisă a televiziunii digitale, dezvoltarea acesteia nu se va opri.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Denumirea capitolului este conformă cu prevederile pct. 11 din Hotărîrea Guvernului nr. 33 din 11.01.2007 “Cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici”.</p>
		<p>Dacă e vorba de un calendar al realizării obiectivelor preconizate, după cuvântul „<i>digital</i>” poate fi pus punct. Ceea ce urmează, este o reluare/dublare a ideilor expuse anterior și nu se referă la acțiunea în sine care urmează să fie finalizată până la sfârșitul anului 2012</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Textul capitolului a fost reformulat, astfel în cât conține doar enumerarea acțiunilor, ce urmează a fi întreprinse în cele 2 etape, în care va fi realizat Programul (I – pînă la STAC, a II – după STAC). Termenele de realizare a acțiunilor, responsabilii, indicatorii de monitorizare, costul implementării sunt indicate în Plan.</p>

		<p>La CAPITOLUL 5: „În 2012” P.b): La modul logic, amendarea legislației ar trebui să fie prima acțiune care, de fapt, ar putea prevedea și ceea ce se conține în acțiunea din p. a).</p> <p>Deși este mai preferabilă o legislație nouă, apariția ei este un proces imprezibil, pentru că depinde de proverbia „voință politică”. Pentru mai multă siguranță, acțiunea ar putea prevedea ceea ce prevede, și/sau „elaborarea și aprobarea de către CCA a cadrului normativ cu privire la procedura de includere a canalelor tv în multiplexe”.</p> <p>Posibil, pentru anul 2012, ar fi indicate mai multe acțiuni, cel puțin, ale radiodifuzorului public național, de tranziție la formatul digital de producere.</p>	<p>Se acceptă parțial Prevederile privind modificarea legislației după reformulare au fost incluse în Obiectivul 1 în redacția finală a Programului. În ceea ce privește procesul intern de producție în cadrul radiodifuzorilor, acesta nu poate fi subiect al proiectului Programului, dat fiind faptul că programul să referă doar la transmisia/recepția semnalului televiziunii digitale terestre.</p>
		<p>La CAPITOLUL 5: „În 2013” P.c): În opinia noastră, campania mediatică trebuie lansată mult mai înainte. În plus, acțiunea e bine să fie concretizată fie aici, fie în altă parte, cu indicarea autorilor și a bugetului. Pe de altă parte, dacă lansarea este planificată pentru 1 iunie, rezultă că procesul de elaborare a conținuturilor promoționale va începe mai înainte, iar aceasta e o acțiune ce trebuie prevăzută ca punct separat, ca etapă.</p> <p>Posibil, este necesar un punct suplimentar care să prevadă sarcinile pentru furnizorii de servicii (operatorii de cablu) și pentru operatorii de satelit.</p>	<p>Se acceptă parțial Începutul campaniei de informare este nemijlocit legat aprobarea prezentului Program și a planului de acțiuni pentru realizarea acestuia. Ținând cont de faptul, că Programul va fi aprobat până la finele a. 2012, termenul de desfășurare a campaniei de informare, indicat în p. 4.3. al Planului în redacția finală este un termen realist. Prevederea acțiunilor pentru furnizorii serviciilor de programe TV prin cablu sau satelit nu țin de subiectul Programului.</p>
		<p>La CAPITOLUL 5: „În 2013” P.e): Cuvântul „realizarea” (primului multiplex) induce confuzii în textul documentului. Limbajul terminologic trebuie unificat. Până acum au fost utilizate expresiile „crearea”, „construirea”, „realizarea”. Întrebarea este: expresiile respective au aceeași semnificație?!</p>	<p>Se acceptă Toată terminologia utilizată a fost adusă în concordanță cu cea din legislația în vigoare.</p>
		<p>La CAPITOLUL 5: „În 2013” P.f): Desemnarea operatorului, prin licitație (cuvântul „licitație” necesită explicație), în scopul „creării” (?) multiplexului 2, poate fi făcută în termeni mai restrânși, dat fiind că o licitație, nu rareori, eșuează. Nu ar fi mai rezonabil să fie indicat termenul când începe procedura de desemnare? În orice caz, ANRCETI, trebuie să ia în calcul eventualitatea eșecului licitației „din prima”. Eșecul este calificat ca factor de risc și în analiza SWOT.</p>	<p>Se acceptă parțial Conținutul acțiunilor a fost reformulat astfel, încât să corespundă cerințelor legislației în vigoare și să fie realizabile (a se vedea acțiunile 2.1), 2.3), 2.5), 2.7) din redacția finală a Planului de acțiuni).</p>
		<p>La CAPITOLUL 5: „În 2014” P.a): Dacă la 1 ianuarie 2014 trebuie lansată „construcția” multiplexului 2, atunci desemnarea operatorului trebuie făcută nu la 31 decembrie 2013. Este de presupus, că operatorul desemnat va avea nevoie de o perioadă de pregătire pentru lansarea construcției.</p>	<p>Se acceptă Termenul de realizare a acțiunii a fost modificat (a se vedea acțiunile 2.3) și 2.4) din redacția finală a Planului de acțiuni).</p>
		<p>La CAPITOLUL 5: „În 2014” P.b): Asociațiile de radiodifuzori locali/regionali pot fi create mai devreme, dar după o perioadă de informare despre avantajele televiziunii digitale și după negocieri anevoioase. În situația în care procesul de creare a asociațiilor eșuează, iar probabilitatea acestui lucru este mare, respectiva situație trebuie semnalată</p>	<p>Se acceptă Termenul de realizare a acțiunii a fost modificat (a se vedea acțiunea 3.2) din redacția finală a Planului de acțiuni). Totodată termenul a fost sincronizat cu termenele preconizate de eliberare a licențelor pentru utilizarea frecvențelor în scopul creării multiplexelor</p>

	la „Riscuri” în analiza SWOT.	regionale.
	La CAPITOLUL 5: „În 2014” P.c): Din nou, este utilizat un limbaj ambiguu: dacă până acum desemnarea operatorului se prevedea „ <i>prin licitație</i> ”, acum – „ <i>prin concurs</i> ”. În punctul b) se zice despre „ <i>construirea</i> ” multiplexului, iar aici – despre „ <i>crearea multiplexelor</i> ”, ca, în p. d) să se revină la „ <i>procesul de construire</i> ”. Este dificil de înțeles, până nu-i unificată terminologia.	Se acceptă Toată terminologia utilizată a fost adusă în concordanța cu cea din legislația în vigoare.
	La CAPITOLUL 5: „În 2014” P.f): Proiectul de Hotărâre de Guvern poate fi elaborat mult mai înainte și din motiv că hotărârile necesită timp pentru a fi aprobate. Mai mult, dacă la 31 decembrie 2013 primul multiplex va fi în stare să ofere televiziune digitală majorității (65%) populației, de ce, în paralel, să nu fie distribuite și set-top-box-urile?!	Se acceptă parțial Termenul de realizare a acțiunii a fost modificat (a se vedea acțiunea 4.2) din redacția finală a Planului de acțiuni). Lansarea procesului de dotare a familiilor social-vulnerabile cu STB va putea fi început numai devreme, decât a. 2014, deoarece va fi dotat din buget (în vederea compensării ulterior bugetului de stat sumelor respective din taxelor pentru eliberarea licențelor de utilizare a subbenzilor de frecvențe radio din banda 790-862 MHz).
	La CAPITOLUL 5: „În 2014” P.h): Din nou, desemnarea unui operator urmează să fie făcută „ <i>prin concurs</i> ”. Întrebare: este abandonată licitația?	Se acceptă Toată terminologia utilizată a fost adusă în concordanța cu cea din legislația în vigoare.
	La CAPITOLUL 5: „În 2015” P.b): Ni se pare neîndreptățită tergiversarea dotării cu set-top-box-uri, care urmează să demareze abia la început de 2015;	Se acceptă Termenul de realizare a acțiunii a fost modificat (a se vedea acțiunea 4.4) din redacția finală a Planului de acțiuni). Totodată a se vedea argumentarea precedentă la acțiunea 4.2) din redacția finală a Planului de acțiuni.
	La CAPITOLUL 5: „În 2015” P.c): Probabil, nu este vorba de „ <i>preluare treptată</i> ”, ci de încheierea preluării serviciilor de programe de către operatorii de dublexe și stoparea emisiei analogice;	Se acceptă Conținutul acțiunii a fost reformulat astfel, încât să corespundă cerințelor legislației în vigoare și să fie realizabile (a se vedea acțiunile 2.1), 2.3), 2.5), 2.7) din redacția finală a Planului de acțiuni).
	La CAPITOLUL 5: „În 2015” P.d): Prevederea de la acest punct este, de fapt, un angajament ce trebuie onorat până în iunie 2015. Un atare angajament ar fi conform și recomandărilor europene. În altă ordine de idei, multiplexele locale/regionale vor continua să fie construite și după 2015. Înseamnă acest lucru că radiodifuzorii regionali și telespectatorii regionali iar sunt puși în condiții inegale cu cei din capitală? Deși calendarul realizării acțiunilor preconizate conturează un tablou general al tranziției la televiziunea digitală terestră, el este incomplet, cu prevalarea aspectelor tehnice deși, repetăm, scopul major al tranziției este informarea calitativă a cetățenilor. Prin urmare, planul calendaristic necesită completări ca să nu pară schematic. Câteva sugestii	Se acceptă parțial Punctul a fost exclus urmare a reformulării capitolului V. În Capitolul IV la obiectivul 2 în redacția finală, acțiunea 5) prevede eliberarea de către ANRCETI, cu titlu gratuit, prin concurs, printr-o procedură de selectare comparativă, a 21 licențe de utilizare a canalelor TV pentru crearea multiplexelor digitale cu acoperire regională. Aceasta se va realiza în funcție de resursele de spectru disponibile (a se vedea tabelul 5 în redacția finală a Programului). Problema pregătirii profesionale ține de curriculumul instituțiilor de învățământ tehnic, care trebuie să corespundă cerințelor tehnologiilor actuale. Problema eliberării licențelor de emisie pentru televiziunea analog este soluționată prin includerea în condițiile de licențe

	<p>de completare a conținutului etapelor: informarea/instruirea populației în materie de televiziune digitală este sau trebuie să fie proces continuu. Televiziunea digitală va solicita noi abordări, noi profesii, noi specialități etc. Posibil, apariția lor trebuie să fie prevăzută de prezentul Program.</p> <p>Etapele din acest capitol nu prevăd moratoriul asupra licențelor de emisie. Nu va fi?</p>	<p>respectiv a prevederilor privind respectarea termenului limită de tranziție la televiziunea digitală terestră.</p>
	<p>La CAPITOLUL 6: În prezentul compartiment ridică întrebări sintagma „<i>Finanțarea acțiunilor preconizate se va efectua din surse, altele decât bugetul de stat...</i>”. Un Program de stat, de atare importanță, nu poate fi realizat fără contribuții de la bugetul de stat. Iar ceea ce este indicat în Anexă, inclusiv „<i>în limitele bugetului instituției</i>”, cel puțin, pentru MTIC și CCA, tocmai înseamnă și bani bugetari.</p>	<p>Se acceptă Cuvintele „altele decât bugetul de stat” au fost substituite prin cuvintele „bugetul de stat în limitele bugetelor instituțiilor implicate în realizarea Programului”.</p>
	<p>La CAPITOLUL 7: Rezultatele scontate nu trebuie să însemne „<i>conformarea la stipulările Acordului, semnat în cadrul RRC-06...</i>”, ci un nou nivel calitativ în informarea populației.</p>	<p>Se acceptă Cuvintele „conformarea la stipulările Acordului, semnat în cadrul RRC-06” au fost substituite prin cuvintele „diminuarea decalajului digital dintre zona rurală și cea urbană privind accesul la serviciile de programe de televiziune și alte servicii infocomuniale urmare a implementării televiziunii digitale terestre, precum și asigurarea continuității serviciilor de programe existente după sistarea emisiei tuturor stațiilor de televiziune terestră în format analog și trecerea din data de 17 iunie 2015 integral la emisie în format digital conform angajamentelor internaționale, asumate de Republica Moldova”.</p>
	<p>La CAPITOLUL 7, P. 1) [pct. 17 subpunctul 1) în redacția finală]: este necesară unificarea limbajului: legislația consacră sintagma „<i>serviciu de programe</i>”, adică un canal tv, și nu „<i>număr de programe tv</i>”, pentru a nu se confunda programele cu emisiunile. În limbajul uzual actual emisiunile și programele au semnificație identică.</p>	<p>Se acceptă Toată terminologia utilizată a fost adusă în concordanță cu cea din legislația în vigoare.</p>
	<p>La CAPITOLUL 7, P. 8) [pct. 17 subpunctul 8) în redacția finală]: conținutul acestui punct ridică întrebări: dacă un emițător analogic difuzează un serviciu de programe, iar un emițător digital – 15, de ce cheltuielile de întreținere „<i>a echipamentelor de difuzare a unui program TV în format digital</i>” sunt mai mici „<i>cu cca 25-30% față de cheltuielile de difuzare a unui program TV în format analogic</i>”?</p>	<p>Se acceptă parțial Dat fiind faptul, că compararea în cifre concrete a costurilor de difuzare poate fi efectuată doar pentru proiecte concrete de rețele cu acoperire similară (în funcție de proiect costurile pot difera substanțial), prevederile respective din proiectul Programului au fost modificate. În redacția finală a fost exclusă cifra concretă, fiind păstrată mențiunea privind diminuarea substanțială a costului de difuzare a unui serviciu de programe TV în format digital față de cel de difuzare a unui serviciu de programe TV în format analogic (datorită faptului că un emițător difuzează concomitent în eter până la 15 servicii de programe TV).</p>

	<p>La CAPITOLUL 7: În opinia noastră, pentru Republica Moldova, unul dintre rezultatele importante scontate, ar trebui să fie diversificarea serviciilor de telecomunicații și ocolirea monopolurilor.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Capitolul deja conține asemenea rezultate scontate „5) crearea premiselor reale pentru dezvoltarea și diversificarea conținutului audiovizual autohton prin oferirea radiodifuzorilor a unor capacități suplimentare de difuzare la nivel național și regional”. Mediul concurențial este asigurat de legislația în vigoare și autoritățile de reglementare.</p>
	<p>La CAPITOLUL 8: Vom remarca în acest compartiment concretețea indicatorilor, fapt ce permite evaluarea exactă a realizărilor. Atâta doar că efectuarea sondajelor de opinii, și nu doar în scopul estimării numărului de gospodării cu acces la televiziune digitală terestră, este iminent necesară și trebuie prevăzută în Program la toate capitolele, inclusiv la estimarea costurilor.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Organizarea sondajelor necesită resurse financiare considerabile, din aceste considerente se vor efectua numai pentru monitorizarea realizării Programului.</p>
	<p>La CAPITOLUL 9: Dacă Grupul de lucru este creat în cadrul MTIC, și dacă respectivul Grup este responsabil de implementarea Programului, este contraindicat ca monitorizarea să fie o atribuție exclusivă a lui. Dimpotrivă, ralierea la standarde europene ar însemna o monitorizare din partea unor organisme dezinteresate, din exteriorul MTIC și/sau a Guvernului. Monitorizarea internă este necesară, dar pentru obiectivitate este oportună și una externă.</p> <p>Considerăm că stipularea: „<i>Calcularea și compararea periodică a indicatorilor de creștere în timp se va efectua anual...</i>” trebuie redactată astfel, încât termenul „anual” să fie micșorat de 2-4 ori. „<i>Anual</i>” pot fi făcute dări de seamă în Guvern sau în Parlament.</p> <p>Sugestii: Grupul de lucru ar putea crea un așa-zis „Consiliu de Supraveghere” a tranziției la televiziunea digitală terestră, cu o reprezentativitate largă, care s-ar ocupa de monitorizare și de informare periodică a opiniei publice asupra stării de lucruri. Consiliul ar putea să aibă acces la ședințele Grupului de lucru și prerogativa de a formula recomandări. Consiliul ar putea încerca, la necesitate, să medieze eventualele disensiuni dintre Grupul de lucru și ceilalți actori implicați în procesul de tranziție, inclusiv și, mai ales, radiodifuzorii regionali. De altfel, acest rol ar putea să și-l asume și un ombudsman fie dintre cei în funcție, fie unul cu mandat provizoriu.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>În proiectul Hotărârii de Guvern, pct. 2-4 în redacția finală a fost prevăzută constituirea Grupului de lucru interinstituțional, care va efectua monitorizarea realizării Programului și va conlucra cu reprezentanții societății civile și mediului de afaceri din domeniu în vederea asigurării implementării transparente și eficiente a televiziunii digitale terestre. De asemenea a fost modificat termenul de prezentare guvernului a raportului privind realizarea Programului din anuar în trimestrial și includerea prevederilor cu privire la publicarea acestuia.</p>
	<p>La acțiunea 1.1 din Planul de acțiuni acțiuni [acțiunea 2.1) în redacția finală]: Acordarea licenței pentru multiplexul 1 național „fără taxă de licență”, în opinia noastră, echivalează cu o competiție nelocală în raport cu viitorii operatori de multiplexe.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>A se vedea argumentarea, inclusă la obiectivul 2, capitolul IV a redacției finale a Programului. Totodată este necesar de ținut cont de faptul că rețelele de televiziune terestră sunt un mijloc strategic de înștiințare a populației în cazul situațiilor excepționale (de forță majoră). Astfel, statul urmează să dispună cel puțin de o asemenea</p>

		rețea pentru a asigura înștiințarea garantată a populației. Cea mai sigură variantă este, când rețeaua respectivă este proprietatea statului.
	La acțiunea 1.2 din Planul de acțiuni acțiuni [nu există în redacția finală a Planului, prevederile respective fiind parțial transferate pct. 2-4 din redacția finală a proiectului Hotărârii de Guvern]: Pentru asigurarea funcționării Grupului de lucru, cu siguranță, vor fi necesare surse suplimentare, dacă respectivul grup va avea prerogativa „să comande” campanii mediatice, promoționale, studii, sondaje etc.	Nu se acceptă Campaniile mediatice vor fi comandate din sursele altele, decât bugetul de stat, atrase în acest scop (a se vedea acțiunea 4.3) din redacția finală a Planului de acțiuni).
	La acțiunea 1.3 din Planul de acțiuni acțiuni [acțiunea 2.2) în redacția finală]: Întrebări: în temeiul căror calcule sunt făcute estimările (50 mil lei)? Înseamnă aceasta că, dacă 100% dintre emițătoare ar fi fost analogice, costurile ar fi fost de 100 de mil? Înseamnă aceasta că multiplexul 2 și 3 național costă câte 100 de mil lei? Cât costă 1 din cele 4 dublexe regionale?	Se acceptă parțial Calcululele au fost făcute în baza costurilor echipamentelor și costul instalării acestora pe infrastructura fizică existentă, ce aparține Î.S. „Radiocomunicații”, și este secret comercial. Costul multiplexului depinde foarte mult de realizarea tehnică a acestuia, și diferă esențial de la o variantă de realizare la alta. A se vedea argumentarea la obiectivul 2 din Capitolul IV în redacția finală a Programului, precum și acțiunile 2.2), 2.4), 2.6), 2.8) al redacției finale a Planului de acțiuni.
	La acțiunea 1.6 din Planul de acțiuni acțiuni [acțiunea 2.3) în redacția finală]: Din nou echivocuri: „prin licitație” sau „prin concurs”? Posibil, procedura de desemnare este „fără cheltuieli”, dar construcția propriu-zisă? Operatorul selectat va achita taxa de licență?	Se acceptă Acțiunea a fost modificată și adusă în concordanță cu prevederile legislației în vigoare (a se vedea acțiunea 2.3) în redacția finală a Planului de acțiuni).
	La acțiunea 3.3 din Planul de acțiuni [acțiunea 4.3) în redacția finală]: Estimările ni se par derizorii. În plus, 500.000 lei „pentru producerea spoturilor”. Dar pentru difuzare? O campanie mediatică nu înseamnă doar spoturi și site. Respectivul punct trebuie reformulat, completat, iar cheltuielile pentru realizarea prevederilor – reevaluate, pentru a avea costuri reale și realiste.	Se acceptă parțial Urmare a analizei suplimentare a ofertelor pe piața produselor promoționale cifra respectivă a fost reevaluată la 200000 lei. Difuzarea gratuită spoturilor respective va fi impusă prin decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului tuturor titularilor actuali de licență de emisie, care difuzează programele sale prin rețele/stații de televiziune terestră analogică, deoarece acești sunt parte interesată în tranziția la televiziunea digitală terestră (pentru informarea consumatorilor săi cu privire la noua tehnologie).
	La acțiunea 3.5 din Planul de acțiuni [acțiunea 4.4) în redacția finală]: Dacă nu este cunoscut numărul familiilor care trebuie ajutate, nu putem cunoaște nici dacă ajung mijloacele obținute din „licențele pentru multiplexele 2 și 3”.	Se acceptă parțial Textul acțiunii a fost redactat (acțiunea 4.4) din Planul de acțiuni în redacția finală). Taxele pentru licențele de utilizare a subbenzilor de frecvențe radio din banda 790-862 MHz vor fi mai mari decât pentru cele în banda 2500-2690 MHz, care în total au constituit suma de 30 mln Euro. Suma respectivă este suficientă pentru procurarea a 500 000 de STB, cea ce corespunde aproximativ la 2/3 din gospodării existente în Republica Moldova.

		<p>La acțiunea 3.6 din Planul de acțiuni [acțiunea 4.5] în redacția finală]: Ar putea fi completat cu prevederi pentru distribuitorii de servicii (operatori cablu).</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Acțiunea se referă numai la sistemele de recepție colectivă, și nu la rețelele furnizorilor serviciilor de programe TV prin cablu.</p>
		<p>La acțiunea 4.3 din Planul de acțiuni [acțiunea 2.5] în redacția finală]: Desemnarea operatorilor pentru construirea multiplexelor regionale nu înseamnă și construirea lor. Deci, ar fi necesare puncte suplimentare cu estimările corespunzătoare ale cheltuielilor. În caz contrar, se crează senzația că tranziția la televiziunea digitală terestră aproape că nu necesită efort și bani. O atare percepție este periculoasă și din perspectiva percepției sociale a problemei. E stringent necesar ca populaia să cunoască efortul pecuniar mare de care este nevoie pentru a putea beneficia de avantajele televiziunii digitale.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Planul de acțiuni în redacția finală conține acțiunea 2.6) „Construirea multiplexelor digitale cu acoperire regională”, precum și mențiunea cu privire la mijloacele financiare necesare pentru construirea acestora. Totodată a se vedea argumentarea, inclusă la obiectivul 2, capitolul IV în redacția finală a Programului.</p>
		<p>La Program în general: Recomandarea Rec (2000) 23 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la independența și funcțiile autorităților de reglementare a sectorului radiodifuziunii sugerează: dacă domeniul audiovizualului din țară nu poate fi definit drept pluralist și diversificat, mai bine digitalizarea să fie amânată și, mai întâi, să fie operate reformele corespunzătoare. În acest context, pe de o parte, a tergiversa tranziția la televiziunea digitală, e periculos – țara riscă să nu aibă televiziune, în general, după iunie 2015; iar pe de altă parte, a declanșa tranziția fără pregătirea necesară, e la fel de periculos – țara riscă să utilizeze televiziunea digitală ca pretext pentru îngustarea pluralismului mijloacelor mass-media și a diversității de produse mediatice.</p> <p>Tranziția la televiziunea digitală terestră solicită noi cunoștințe și noi abilități, în primul rând, de la autoritățile de reglementare, pentru a putea armoniza „cifra” cu conținuturile audiovizuale. Este o provocare în plus. Pentru a o depăși, posibil, nu este de prisos a discuta posibilitatea „contopirii” a două entități regulatorii – ANRCETI și CCA. Este cazul OFCOM, practicile de succes ale căruia prevalează.</p> <p>Oricum, în toate situațiile și indiferent de scenariul ales pentru tranziția la televiziunea digitală terestră, procesul trebuie să decurgă cu maximă repeziciune, cu maximă precauție și cu maximă eficiență.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Conform prevederilor acordului Geneva-2006, ratificat de către Republica Moldova, după 17.06.2015 emisia stațiilor analogice de televiziune nu va mai beneficia de protecție contra perturbațiilor din partea stațiilor de televiziune digitală terestră, și va trebuie să nu provoace perturbații acestora. Prin urmare, practic toate stațiile analogice în funcțiune urmează să fie deconectate. Aceste prevederi sunt obligatorii pentru țara noastră. Astfel, tergiversarea procesului de tranziție poate duce la situația, când Republica Moldova pînă la acest termen nu va reuși să pună în funcțiune stațiile digitale, rămînd fără servicii de programe proprii în eter, sau va încălca angajamentele internaționale continuînd difuziunea analogică și provocînd perturbații stațiilor digitale din țările vecine. În ceea ce privește „contopirea” entității regulatorii, chestiunea în cauză depășește subiectul prezentului program.</p>